

CSÍLTISO

Az asszony bal oldalára fordult, miközben felidézte azt a májusi délutánt a látogatókkal zsúfolt Margitszigeten, s élete első csókját a zenélő szökőkút mellett. Jobb oldalán nyomták bordáit az ágyrugók, de újra az Adria felé röpült vele az expressz. Barátnőivel vihogva énekeltek, a visszafelé suhanó tájat figyelték odakint, és Hubertust kortyolgattak unalomból és kíváncsiságból. Hanyatt feküdt éppen, amikor eszébe jutott, hogy hajnali négy körül menetrendszerűen felébred, s félórán keresztül hallgatja a környékbeli kutyák ugatását, amely elnyomja férje testközélelő érkező szuszogását is. Az volt az érzése minden ilyen alkalommal: nappal az emberek, éjjel a kutyák uralkodnak a világon.

Rápillantott az éjjeliszekrényen ketyegő vekkeróra foszforeszkáló mutatóira. Csodálkozva konstataálta, hogy hat órát aludt álomtalanul.

A férfi akkor már a fürdőszobai tükör előtt állt, és mechanikusan tologatta a villanyborotvát arcbőrére. Képtelen dolog motoszkált az agyában. Úgy tűnt számára, mintha a tükör felületén rétegesen lerakódna minden esemény látványa, minden eseményé, amely a helyiségben történt. Ha nagyon erősen erre gondolt, bele se mert nézni a tükörbe. Kiszolgáltatottnak érezte magát az üvegből készült téglalap számára, mely emlékeit makacsul őrizi. Behunyta szemét, aztán kinyitotta, de csak simára borotvált arcát látta maga előtt. Lenézett a lefolyóban örvénylő vízre. Földrajzórán tanulták, hogy a víz körkörös mozgása a Föld forgásának bizonyítéka. És mégis mozog a Föld, csúszott ki a száján. A bojler őr-lángja megremegett a nevetése nyomán támadt léghuzattól.

Az asszony sziszegve szitkozódott a konyhában, de haragja nem az újonnan vásárolt presszógépnek szólt. Képtelen volt helyükre illeszteni az alkatrészeket, hogy az őrölt kávé felgőzölhesse. Kezében fogta a megtömött tárolóedényt, és a hiányát kereste a készüléken, amelybe formáját tekintve beleillik. A hiány szóról aztán eszébe jutott valami. Iszonyú érzés, ha azok kezdenek el hiányozni, akik különben körülvesznek. Látod őket, hallod a hangjukat, orrodban érzed a bőrük kipárolgását, jelenlétük beléd ivódik, ahogy a bagócsfégy petézik az emberi húsba, és mégis. Mintha nem lennének. Kényszeredetten nyúlt a konyhaszekrénybe, hogy a régi kotyogót elővegye.

Néhány hónapja biztos volt már benne, hogy a férje csalja valakivel. Sőt mi több, bohózatba illő jelenetekre készítették paranoid gondolatai. A társasház két bejárattal rendelkezik. A nyugati oldalon a kapu kulccsal nyílik, átellenben azonban a kaputelefon segítségével lehet bejutni. A lakó beüti a kódot, az elektromos zár enged, egyúttal csipogás jel-

zi a lakásban, hogy valaki érkezik. Az asszony sajátos erőterben hanyódott. Szívesen meggyőződött volna férje hűtlenségéről, a lehetséges tudás azonban rémülettel töltötte el. Az utolsó pillanatban ezért mindig menekülési útvonalat biztosított a férfi számára. Munkából hazafelé jövet minden alkalommal jókora kerülőt tett, hogy a ház keleti oldalához érkezzék. Képzetele mozgásba lendült. Most csipogott odafent a kaputelefon. Férje kicsúszsan szeretője testéből, merevedése az ijedtségtől azonmód alábbhagy. Az asszony bekukkant a postaládába. Az idegen nő alighanem sebesen kapkodja magára padlóra hányt ruháit. Halad a lift fölfelé. A férfi éppen röpké búcsúcsókot lehel szeretője ajkára, mielőtt az nyomtalanul eltűnne a lépcsőfordulóban.

Vajazták a pirítóst, olykor belekortyoltak a kávéjukba. Fél füllel hallgatták a reggeli időjárás-jelentést. A Porta Hungaricán át ma jócskán legyengült hidegfront érkezik az országba, mely valódi felfrissülést nem, csupán ízületi fájdalmakat hoz magával. A férfi fülelni kezdett. Rendszerint már hetvenkét órával a front érkezése előtt jelentősen megnőtt a libidója. Tegnap éjjel sem volt kéznél a szeretője, be kellett érnie felesége testével. Rövid, személytelen szeretkezés volt, amelynek végén az asszony sírva fakadt. A férfi nem faggatta, hirtelen elfordult tőle és rágyújtott. Titkos találkái előtt általában meggyőződött róla, hogy a kaputelefon be legyen üzemelve, szeretője levetett ruháit pedig gondosan vállfára akasztotta, hogy szükség esetén kéznél legyenek. Mintha felesége képzeletéhez igazítaná a maga életét.

A férfit valami különös végzet mindig hosszú kerülőutakon indította el. Tizennégy évesen vegyipari szakközépiskolába jelentkezett. Tanulmányai alatt aztán ráébredt, hogy a kémia csupán az atomok külső burkának folyamatait írja le. Felfedezte magának tehát a magfizikát. Tanulmányi versenyeket nyert a tárgyból, de mindenki számára váratlanul egyszer csak alábbhagyott az érdeklődése. Tanárai nem tudták, hogy a férfi számára elfogadhatatlanná vált: a lényegét kizárólag a matematikai apparátussal rendelkező kevesek pillanthatják meg. Különös demokratizmusát nem sokan értették. Filozófusként mégis ádáz ellen-sége lett minden logikai formalizációnak a bölcseletben.

Talán a nők esetében is minduntalan melléfogok, ami a lényegét illeti, mondta ki az asztalnál hangosan a gondolatait és feleségére nézett, mintha a sírásba fulladt szeretkezést kívánná folytatni. Az asszony meglepetten nézett vissza rá, de aztán feltalálta magát. Nap-pal az emberek, éjjel a kutyák uralkodnak a világon, célzott pimaszul az éjszakai jelenetre. Felszegett fejfel állt fel az asztaltól, és nekiállt mosogatni.

A férfi tulajdonképpen maga sem értette, fél éve miért ment el arra az általános iskolai osztálytalálkozóra. Meghívó ide vagy oda, elvből nem jelent meg addig egyszer sem ezen az alkalmakon. Az elemi iskolába nem az érdeklődése viszi az embert. Rendszerint a legkülönfélébb kvalitásokkal rendelkező egyének kerülnek egyazon osztályba, akik között nincs és nem is lehet semmiféle szellemi kötőerő. A többséghez tartozó középszerűek pedig többnyire megtorolják kivételes tehetségű társaikon önnön hátrányukat. A férfi évtizedek elteltével is keserű szájjal emlékezett vissza az osztálytársaitól elszenvedett inzultusokra. Ő, aki a maga szakterületén ismeretelméleti egalitarizmusáról vált hírhedtté, gyerekkori élményeinek hatására közjogi értelemben ellenezni kezdte az állampolgárok egymással való egyenrangúsítását.

Különös, hogy a hűség mennyire különböző módokon nyilvánulhat meg. Hűségesek lehetünk a házastársunkhoz, de a hűség egyik fajtája az is, ha mindig ugyanahhoz a prosztituálthoz járunk. A maszturbációról nem is beszélve. A férfi kamaszkora óta Timire gondolt önkielégítés közben. Azóta számtalan nővel akadt dolga, s megismerte a feleségét, de ezen a téren a helyzet mit sem változott. Kizárólag ez a kimondatlan, titkos szövetség vezethette el mégis az osztálytalálkozóra. Nem is csalódott; a kissé csúnyácska lányból időközben egzotikus szépség lett. Aztán a körülmények. A köztudatban úgy él, hogy feleségét az elégedetlen férj csalja meg, akinek hiányzik valami a kapcsolatból. A férfi tapasztalatai azonban egészen másról tanúskodtak. A megnyerhető veszteség című kötet elején olvasta: „Nem kell-e nagyon is meglenned ahhoz, hogy egy kicsit is elveszett lehess?” A biztos családi háttér számára szükséges és elégséges feltétele volt némi dekadenciának. Ha minden rendben volt – de csak, ha minden rendben volt – közte és az asszony között, rohant Timihez elengedni magát.

A férfi értett az önkéntelen mozdulatokból, elharapott félszavakból; pontosan tudta, felesége mikor fogott gyanút. Elég jó stratégia volt ahhoz, hogy megértse: veszélyben a hátszárnya. Sietősen felszámolta hát addigi életét. Szeretője hívásait nem fogadta, s tudatosan elkerülte azokat a helyeket, ahol Timivel összefuthat.

Az asszony háttal állt neki, egy salátástálat sikált épp a zubogó vízben. A férfi a maga tányérját nézte mélázva, amelyen a vajmaradékok takarásából egy Vasarely-festmény kópiája bontakozott ki. Képzete megcsalta a férfit; nem tudott ellenállni a térhatás csábításának, holott tudta: amit szemlél, egyetlen síkban helyezkedik el. Azt is csak tudta és nem érezte, hogy a felesége mellett a helye. Szeretője ellenben megőrizte érzékeit, esze súgta neki csupán, hogy örültség a kapcsolatuk. Amint idáig ért gondolatban, egyszerre feltáruult a férfi előtt az értékek relativitása. Egy másik kultúrában, egy másik életben vagy egy másik létben bizonyára intuíciói mellett döntene.

Egészen hálósobájuk csukott ajtajáig ellátott az amerikai konyhából. Erősen behunyta szemét, és maga elé képzelte az aprócska, félhomályos helyiséget. Tudta, a reggel most fénypásmákat varázsol a fali tapétára, s a beszűrődő sugarakban porszemek milliárdjai úsznak. De a férfi nem ebben a napszakban szeretett a hálósobában tartózkodni.

Élénken emlékezett rá, gyerekkorában hogyan fogócskáztak a pajtásaival. Rendszerint kineveztek egy helyet menedéknek. Akinek sikerült eljutnia közülük arra a helyre, azt ideiglenesen nem lehetett megfogni. Csílnak hívták az ilyen menedéket.

A hálósoba az esti órákban változott számára csillé. Pontosabban arra a fél órára, amikor a férfi már lefeküdt, felesége azonban még villanyfénynél piszogott, miközben árnya groteszk módon megnyúlt a sötétítő függönyön. A férfit ilyenkor nem érhették utol gyötrő gondolatai. Általában Az emberiség krónikája című vastag enciklopédiát lapozgatta, míg el nem álmosodott. Leggyakrabban a kilencszáznegyvenharmadik oldalon maradt nyitva a könyv, mert a férfi minden este hosszan nézegetett ott egy fényképet. A fotót egy haditudósító készíthette 1941-ben, a kamera előtt német katonák vonulnak át egy szovjet falun. Még nem sejtenek semmit a jövőről, előttük terülnek el a végtelen hómezők és Sztálingrád pokla. Tejfelesszájú, derűs fritzek menetelnek a halálba, a hátszárnyban hagyva egy egész, problémákkal terhes életet, magyarázta tegnap jókedvűen a neje. Nem nézed meg, kérdezte hirtelen ötlettől vezérelve, és felnézett a könyvből.

Az asszony nem válaszolt. Furcsa pillantást vetett férjére, s amint leoltotta a kislámpát, igyekezett úgy tenni, mintha nem vette volna észre, hogy a katonák szemében is kialszik a fájdalom. ■ ■ ■

■ **Beck Tamás** (Zalaegerszeg, 1976): a Nyugat-magyarországi Egyetemen szereztem bölcsészdiplomát. 2005 óta publikálok prózát és verset különböző folyóiratokban. Kétszer nyertem oklevelet a Salvatore Quasimodo Költőversenyen. Többször szerepeltem országos antológiákban (*Szép versek, Körkép*).